ПОЈЕДИНИ БРОЈ 1 ДИНАР.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и празника. — Претплата је 300 дин. на годину, 150 дин. на пола године, 75 дин. на четврт год. и 1 месец 25 д.; за Америку 8 долара на годину. — Претплатити се може бар на један месец.

„Застава“ излази дневно у 6 часова ујутро.

ЗАСТАВА

ОРГАН РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Поштарина плаћена у готовом

Рукописи за лист шаљу се на Уредништво „Заставе“, а новац за претплату и огласе на администрацију „Заставе“ Нови Сад, Ђуре Јакшића улица број 14. — Телефон број 110. — Рукописи се не враћају натраг.

Власник: Акциони Одбор Војвођ. Радикала.

Број 96. Нови Сад, у четвртак 30. априла 1925. Година LVI.

Је ли довољно?

Бугарска влада изјављује, да никада није ни помишљала да сумња, а сада исто тако нема разлога сумњати у саучешће било наше владе било званичних органа у припреми и извршењу оних страховитих недела у Софији.

Је ли то све и јели то довољно?

Министри бугарски Калфов и Русев сипали су на Србе отров. Давали су изјаве страним новинарима, бугарским и нашим. Тако су нас осумњичили пред светом, да то не могу спрати оваком лимунадом.

Ни овом последњом изјавом бугарске владе није опровргнуто казивање и тврђење Калфова и Русева. Ова изјава извињује нашу владу и званичне органе. А зар су сви други појединци и народ српски имали удела или како рекоше, саучешћа у припремању и у извршењу оних злочиначких дела у цркви Светога Краља, и иначе у Софији и по Бугарској?

Зар влада бугарска не мисли, да својом изјавом, којом пере владу и органе, прља Србе? Или она то чини хотимице?

Разумемо је. Њихови Македонствујушчи имају зуб на Србе. Да могу, попили би нас у кашици воде. Али је нас много као листа у гори, а њихово грло тесно. Не може се.

Јасно је, да је изјаву бугарске владе диктирао дух Македонствујушчих. Докле год он управља и дрма управним органима и владом у Бугарској, дотле ће се увек наћи Калфова и Русева, да се блатом баце на наш образ.

Ми и комунисте. Само зао дух Бугарске могао је ова два потпуно разнородна појма спојити.

Види се, да Бугарска нема правих родољуба, који би се у страховитом метежу, који дрма земљом од дужег времена, умео наћи. Да не буду они сами криви, траже кривца на трећој страни.

Али зато пуне тамнице својим рођеним синовима и пред јавношћу се бране, да немају шест хиљада позатвараних Бугара, него само две хиљаде. То би можда тако било, кад се не би знало, да бугарске школе не могу да раде, јер су морале да послуже Цанкову и друговима за затвор сумњивих Бугара. Кад ствар дотле дође, да школа постаје затвор за злочинце и сумњиве, онда је настало последње време. Онда су управљачи земљом у првом реду и у најмању руку криви, да морално одговарају за сва зла, почињена у земљи.

Опрати се неће и не могу. А што хоће друге невине да каљају, зато ваља посебно да одговарају.

Њихова изјава није нам никакво задовољење. То је бацање песка у очи, нашој и светској јавности.

Бугарски министар председник Цанков умео је у своје време дотрчати у Београд и уверавати наше владине кругове о својој доброј вољи и симпатијама за нас. То је онако из рукава вадио, само да нас опсени. А онамо је са својом вајном лигом и Македонствујушчима сасвим друго плео. Види се, стара лисица!

С таком бугарском владом неће се никад српски народ моћи да измири, нити ће од ње примати задовољења. Така бугарска влада само нас подсећа, да не заборављамо она зла, што нам је чинила Бугарска — иза леђа.

Р. Н.

Динар у Цириху 8·35

ситуација

Аудијенције г. Пашића и П. Радића

Неодређеност ситуације — Изјава г. Прибићевића — Павле Радић код г. Пашића — Блок пред распадом — Седница радикалног клуба

МЛ. БЕОГРАД, 29. априла. Политичка ситуација у Београду је забележила неколико важнијих догађаја. Аудијенција г. Пашића у Двору, разговор г. Пашића са Павлом Радићем, затим аудијенција г. Павла Радића били су главни политички догађаји, који су побудили посебно интересовање политичких кругова. Али ови догађаји нису унели у ситуацију никакву одређеност.

Ситуација је у нагађањима и не показује ни у ком правцу одређене црте. Може да буде, а може и да не буде!.. Овим трима политичким догађајима се ипак придаје извесна замашност и озбиљност за будуће комбинације у решењу целокупне ситуације, која, по свим знацима, гравитира аранжману између радикала и радићеваца.

Многи догађаји и писање београдске штампе иду томе у прилог. Тврди се и даље, да ће доћи до образовања хомогеног радикалног кабинета и да је то услов радићеваца. Из редова радикалских се о овом не дају никаква обавештења. ХСС се не изјашњава званично, али је тамо опште расположење, изузев Заједничаре, за „споразум“ са радикалима. Радићевци немају никаквих услова, док би радикали условљавали тај аранжман са одржањем Видовданског Устава и његовом пуном применом.

— У Двору —

Пре 11 часова у Двору је био патријарх г. Димитрије због прославе Св. Владимира на Охриду. Утврђен је програм прославе, који је већ објављен.

У 11 часова је био у аудијенцији председник владе г. Никола Пашић, који је остао са Краљем у разговору до 12 сати. Г. Пашић је известио Краља о свим догађајима у унутрашњој и спољној ситуацији.

Иако није била заказана седница владе, ипак су били окупљени сви министри, који су у 12 сати дочекали повратак г. Пашића из Двора, након чега је расправљано о ситуацији. Новинарима је изјавио г. Пашић, да нема ништа ново.

— Павле Радић код г. Пашића —

У подне после повратка г. Пашића из Двора и након конфевенције министара, посетио је г. Пашића Павле Радић. Остали су у разговору до 1 сата. На изласку Павле Радић је изјавио новинарима, да није било говора о политичким комбинацијама, већ је он интервенисао за интерниране дра Мачка и другове и због странааког органа „Слободног Дома“. Обећано му је, да ће излазити „Дом“.

Г. Пашић, опкољен за тим од новинара, на њихово питање, шта има ново, одговорио им је, смешећи се: „Па, читаћете сутра у новинама“! и продужио одмах пут.

— Што каже г. Прибићевић —

После подне био је код г Пашића читав сат г. Прибићевић. После ове конференције г. Прибићевић је отишао у свој клуб, где је саопштио свој разговор са г. Пашићем. Новинарима је изјавио, да нац. блок неће правити никакве посебне акције. Само солидне комбинације могу доћи у обзир. Нису довољне изјаве ХССа, те ће стога остати ситуација непромењена.

Вечерашња „Реч“ потврђује у уводном чланку смисао ових изјава г. Прибићевића и тврди, да не постоје никакви преговори радикала са радићевцима.

— Павле Радић у Двору —

Пре 6 часова после подне Павле Радић је по својој молби примљен у аудијенцију код Краља. Он је Краљу саопштио закључак Главног Одбора ХССа и реферисао о приликама у Хрватској. После аудијенције је одмах отишао у Сељачки клуб, где ie известио своје посланике о аудијенцији.

У Двору је био и армијски командант из Скопља.

— Блок слабо стоји —

Цео дан опоз. блок није држао седнице, а ни поједини клубови. У рђавој ситуацији су и сви заједно и поједини. Нарочито су на радићевце љубоморни муслимани, а огорчени клерикалци. Очекује се најскорије разлаз блока, иако се блокаши теше, да је у јучерашњој изјави Стјепан Радић оставио даску за повратак опозиције и блоку, ако радикали не би „схватили“ ситуацију, коју радићевци предлажу.

— Седница радикалног клуба —

На последњој седници радикалног клуба извршене су кандидације у савезу са сутрашњим дневним редом у Нар. Скупштини. Заступницима предс. Нар. Скупштине у држ. одбору одређени су др. В. Јанковић и др. Васа Јовановић. Делегати за ратну штету: Ал. Жујевић и Јован Алексић.

Са седнице су протурене вести, да нема реконструкције. Једино ће др. Сршкић бити министар за конституанту.

Седница Законодавног Одбора, секција за закон о штампи ће се одржати у суботу.

Павле Тервин

Пољопривредна политика и аграрна реформа

(Наставак.)

Тај процес пак штетан је не само са гледишта националне економије, већ је врло често зле посљедице и по политички и здравствени живот. Али исто тако и штури посед рађа опште осиромашавање, пауперизам и пролетаризам, умножава незадовољно варошко становништво и исељавање као оно у Ирској, у једном делу Баната, у Црној Гори и Далмацији.

Према свему томе увек се ваља старати, да један систем поседовања паралише други, те одржи здрав саразмер великих, средњих и малих поседа. Особито је од важности средњи посед, јер се њиме осигурава напредак пољопривреде, културе и задовољства и држава осигурава здравим, независним и подузетним елементом, који се радо интересује за све опште и државне ствари. Уз јаки средњи посед осигурава се и егзистенција малога, јер су им интереси у многоме заједнички. Шта више, добро каже Бухенбергер, да уз велики, средњи и мали посед као самосталне слободне јединице, треба да има и несамосталних парцеларних земљишта за раденике. Тиме ће и они самосталнији бити и неће зависити само од надница, а међутим, утицајем повољних прилика могу постати мали поседници. Морамо, даље, имати на уму и то, да се посве тачан суд о системи поседовања не може и не сме теоретски изрећи, него увек само у односу постојећег социјалног, политичког, привредног, па и природног живота. У обзир се мора узети клима, економска особина дотичног народа. историјски развој, постојеће прилике, ступањ привредног напретка, начин и суштина производње, друштвене и политичке прилике.

Утицај великог и малог поседа може се уравнотежити и закупом, те тако мале поседе груписати а велике распарчавати. Са закупом се мали и велики посед претвара у малу и велику привреду и ствара један посебан привредни развој. Са политичког гледишта од велике је вредности, ако је посед што слободнији и у што више руку. За време Наполеонових ратова, немачки Тиролци, који су били поседници, били су јаки родољуби, а јужни Тиролци, који су већином закупници били, превртљиви и неверни.

По општи економски и политички живот једне државе од неопходне је користи, да се створи и одржи један здрав, јаки и многобројни привредни сталеж.

Поседник најверније испуњава своје дужности, јер сам његов интерес захтева да следује најздравијим привредним струјама. Њихова снага, воља и готовост прилагоднија је за домољубље и многе жртве за исту. Али је одржавање поседничког сталежа и тешка ствар, јер силне прилике утичу на промену поседовања и раздробљавање поседа.

Од свих утицајних прилика најважније је: породично наслеђе и задуживање, што врло јако убрзава промену поседника и деобу поседа. Ово су већ давно приметили и пробали свакојако да спрече. Отуда је постала нераздељивост сељачког поседа, слобода тестамента, или установа „фидеикомис“-а код великашких поседа, и осигурање минимума. Употребом ових установа постали су сасвим нарочити облици поседа и поседовања. Постадоше везана имања, која се не могоше делити, и имања слободна на деобу.

Заступници нераздељивог сељачког поседа бране се, да се тиме предупређује сиромашење (пауперизам), осигурава сточарство, умањује рад са мотиком; отклањају неправде око поделе инвестиције и оруђа итд.; умерава се привредна трговина, да не буде ни сувише велика а ни сувише мала; предупређује се централизација а тако исто и раздробљавање имања; одржава пољопривредни сталеж, који иначе може да изгине.

Против нераздељивости навађају ове разлоге: често је посед према способности и капиталу поседника толико велики, да га није у стању правилно обрађивати; ако наследник хоће или мора већу инвестицију учинити, мора да се задужује; отештава се насељавање нових породица; последицу раздеобе уравнотежи нов куп, женидба и тежња за груписањем; у много случајева и сама природа ограничи сувишну раздеобу, па и природа капитала тежи за набавком поседа; раздеоба у много случајева рађа интензивнији рад; врло често бива да је велики посед већма задужен, јер је и могућност лакша; у многим приликама је раздеоба баш добра по становништво, јер служи за допуну исхране (код индустрије, рудокопа) у много случајева баш сиромаштво даје потстрека на рад, марљивост и штедњу.

(Наставиће се)

Беловар

Глобљење и прогањање радикала у Беловару

— Дахилук једног Вилдерова штићеника —

Ми смо својевремено, још прошле године, упозорили министра унутрашњих дела преко „Балкана“, у броју 3. од 3. јануара 1924. какав је Младен Марчетић, редарствени повереник у Беловару, — и замолили смо Радикални клуб у Београду, да се заинтересује за оваква, очигледне србождере и затроване душмане Радикалне Странке!

То је онај исти Младен Марчетић, који пљује на српско име, на образ и част српске нације, — који српску заставу славом овенчану са ликом светитеља Саве за Краља и Отаџбину плијени и са својима редарима недостојно повлачи по апсанама, — полицијом блокира и затвара српско-православну цркву пред народом и председником црквене општине и спречава освећење српске заставе, — обмањује свог кр. намесника а преко њега и министра у Београду!

Тај исти Младен Марчетић апси краљевог госта, енглеског подсекретара министарства ваљских посала за средњу Европу, по својим пијаним експонентима, па ипак г. Вилдер повраћа њега опет у звање као владиног повереника града Беловара!

Жари, пали, удбински диздару! Тај исти Младен Марчетић на сред цесте у по бела дана дочекује полицијом мирне грађане, напада на кандидата Радикалне Странке и чланове организације са својим шпицлима, који пљују на радикале, на српско име, називају јавно Пашића и Љубу Јовановића лоповима, — апсе кандидата и чланове радикалне странке, — плијене и претурују радикалну кандидатску листу само да онемогуће праводобно предају радикалне кандидатске листе судбеном столу! И пошто су подносиоци кандидатске листе са својим кандидатом 2 и по сата одастајали у смрдљивом полицијском апсу, претресени као најординарнији зликовци и злочинци до у ситнице, — пресуђени су казненом одредбом од 13. јануара 1925. број 163. сваки на глобу од 50 Дин., — против које казне најавили смо призив, — дочим наши противници — шпицли — који су нас по наређењу полицајне власти дочекали и попљували, — задовољили су се са овом пресудом полицајне власти! Против оваког терористичког поступка полицајне власти поднели смо казнену пријаву на кр. државно тужиоштво у Беловару на основу чл. 91. изборног закона, јер смо по полицајним органима били спречени у вршењу свога бирачког права, али још до данас није ислеђење обављено, па нам се зато и надаље свете!

Жалили смо се Државном Одбору, жалили смо се министру унутрашњих дела, жалили смо се Његовом Величанству Краљу, и праводобно предали призив ради поништења ове полицајне пресуде на окружног начелника у Беловару. Овај је на жалост само фигура полицајне власти на овом „шахбрету“, јер се није знао узвисити над партијском загриженошћу самосталних демократа, нити јуридички просудити овај терор и овакове тортуре, извршене на радикалима и њиховом кандидату, већ је као мртва фигура госп. Вилдера својим решењем од 13. марта 1925. потврдио ову полицајну редарствену пресуду у целости са 50 дин. глобе за свакога члана и учесника! Даљњем призиву нема места

Да овај незаконити поступак буде крунисан — ради тога, што смо се оштријим тоном жалили министру и Његовом Величанству Краљу, уреда ради у истом предмету пресуђени смо поново сваки на 500 дин. глобе казненом редарственом пресудом од 23. марта 1925. број 993. — у име цара Фрање по § 12. сл, ц, нар. од 20./4. 1854. Тако се код нас још и данас суди у име цара Фрање из год. 1854., а на зиду виси слика Његовог Величанства Краља Петра Великог Ослободиоца у папирнатом оквиру! Толико пијетета Младен Марчетић поклања крунисаној глави наше узвишене династије Карађорђевића, — а за цара Фрању поручиване су најскупоценије златне раме из Беча!!!

Погледајте међутим свратишта и боље гостионе у Беловару! Нигде нема у гостионским просторијама слике Краљеве а за Аустрије све су собе биле начичкане Хабсбурговцима и њиховим сликама из свих времена. Младен Марчетић нема времена, а можда ни љубави, да политички и династички васпитава овај затровани крај. Њему су преče синекуре. Док се исправни радикали и чиновници редуцирају, он је у исто време и сreски поглавар, и шеф редарства у Беловару, само да напакости радикалима и да растури радикалне организације!

Првопотписани особно сам посетио госп. Младена Марчетића и објаснио му неправду и незаконити поступак, сав терор и тортуре што се примењују на радикале и — он ми је својом часном речи обећао, да је то питање ликвидирано — и да ће према нама редарствени поступак обуставити и редарствене пресуде поништити, ако у нашем призиву пожалимо оштрији тон нашег концепта — што смо и учинили. Међутим је Младен Марчетић и опет слагао!

Сељак када лаже, ужива слаб глас у народу, а један чиновник када у оваковим приликама то направи какав ауторитет може имати рад и управа тога званичника у очима интелигенције, народа и јавнога мнења!? Иако чл. 96. изборног закона прописује, да полицијски чиновник у активној служби, ако истиче кандидате за посланике, или иначе утиче на састављање кандидатске листе, има се казнити губитком службе или чина, — ипак госп. Младен Марчетић не само да је јавно истицао госп. Вилдера за кандидата, већ је са протом Босанцем и јавно кортешовао за њега по селима на државном ауту, који и данас у Беловару стоји на располагању самосталним демократима и њиховом црном кабинету!

Госп. Пашић је недавно изјавио, да је за вољу самосталних демократа дигао руке од својих радикала у Хрватској и Славонији, па ако интереси државни буду захтевали, да ће дићи руке и од својих савезника!

Госп. Пашићу! Не дижите руке, — јер нама је дошла душа већ у подгрлац! А очајање може да роди стотину чуда и зала.

Што вели на све ово обласни велики жупан осјечке области? Да ли и он одобрава поступак ових дахија? И докле ће?

Милан Чанак и другови.

Политичке вести

Састанак Мале Антанте

За састанак представника држава Мале Антанте коначно су већ утврђени дани 9, 10 и 11 мај о. г. Програм конферисања није објављен, али се зна о чему ће се у Букурешту расправљати. Догађаји у Бугарској, Хинденбургов избор и акција Москве даће и сувише питања за споразумевање представницима Мале Антанте. У страној јавности такође се великим интересовањем очекују резултати конферисања у Букурешту.

Одјек Хинденбургова избора

Избор маршала Хинденбурга за председника немачке републике изазвао је врло мучан утисак у страној штампи, као што се то могло и очекивати. Енглески листови осуђују овај избор и ако држе, да је Хинденбург изабран само из високог поштовања које према њему гаје Немци, а никако не из политичких разлога и изазивачких мотива. Супротно томе француска штампа је пуна огорчења и сматра да Хинденбургов избор значи почетак акције на рестаурацији Хохенцолерна. Исто тако и чехословачки, пољски, амерички и други листови налазе, да Хинденбургов избор све и да на изазове какве међународне компликације, ипак значи демонстративно опонирање и изазивање према некадањим противницима Немачке.

Расцеп међу мађарским фашистима

У редовима мађарских фашиста већ дуже времена влада потпуна неслога. Размимоилажење је због врло важних начелних питања, а осим тога по среди су и лична питања. Једна група је за сарадњу са легитимистама, док је друга група одлучно против рестаурације Хабсбурговаца, а трећа група држи се још резервисано. Неслога у редовима мађарских фашиста толика је, да је посланик Гембеш и против одлуке врховне управе фашистичке организације потпуно отворено стао уз Бетленову владу. Чини се, да мађарски фашизам преживљује своје последње дане, јер су се и Мађари већ заситили фашистичких глупости.

Новосадске новости

Нови Сад, 29. априла.

— **Први Музички Дан у Новом Саду.** 3. маја о. г. скупиће први пут и једно коло сва певачка друштава у Новом Саду. Фрохсин, Југендхор, Невен, Реформатско Друштво, Ратарско и Музичко Друштво, приредиће заједнички манифестацију за неговање музичке културе у Новом Саду. У $^1/_2$11 часова приредиће се променадни концерт у парку код Дунава. У 12 часова пред градском кућом певаће хор од 350 певача „Химну Музи“ од Дионизиуса (II. век после Христа) на грчком језику. У 4 часа по подне одржаће се код „Три Круне“ популарни концерат са сниженим ценама. У $^1/_2$9 часова у вече велики вокални концерат свих певачких друштава у концертној дворани „Слободе“. Чист приход улази у фонд за градњу Музичког Дома у Новом Саду. Продаја улазница у књижари „Славија“ (Пашићева ул).

— **Концерат Анри Марто-а.** Заузимањем овдашње Јеврејске Женске Добротворне Задруге приредиће 9. маја о. г. свој концерат чувени светски уметник на виолини Андри Марто. Он је недавно приредио свој концерат у Београду са тако огромним успехом, па ће на свом повратку из Цариграда морати опет приредити концерат у Београду, па онда и у — Новом Саду. Ми ћемо се још опширније осврнути на уметнички значај овог славног француског виолинисте. Дугујемо признање Задрузи, што је приволела ову светску звезду да нас на својој турнеји не — обиђе, као што то чине неке друге светске величине. Новосађани треба то да цене и да овај концерат у што већем броју посете.

— **Прилови Новосадској Трговачкој Омладини.** Приликом прославе двадесетпетогодишњице Новосадске Трговачке Омладине, а у корист њене вечерње школе приложили су: Министарство Трговине и Индустрије 1000 дин.; Српска Трговачка Банка у Новом Саду 1000 д.; а г. Стеван Ђитков трговац уписао се за члана добротвора са прилогом од 1000 динара.

— **Самоубијство инвалида зидара.** Синоћ се обесио у своме стану на тавану у Руској улици бр. 45. Павле Бохачек, зидар. Покојник је већ дуже времена боловао, а уз то је био инвалид и као такав без посла, па га је материјална беда отерала у гроб. Павле Бохачек је после ручка отишао на таван и онде се обесио на гредицу. За његово самоубијство се сазнало тек пред вече, па је о томе одмах извештена и полиција. Од стране полиције изашли су на лице места дежурни капетан г. Маленчић и дежурни лекар др. Клука. Пошто се установило да је по среди самоубијство, Државни тужилац је данас дозволио да се леш сахрани.

— **Служавка — лопов.** Г. Гантнер, директор новосадске електричне централе пријавио је комесаријату жељезничке полиције да је код њега у стану извршена крађа из капута 5000 динара. Он је дошао кући и обесио капут у коме је било 20.000 динара, на клинчаницу. У исто доба била је код његове слушкиње нека њена пријатељица у гостима, која је искористила прилику и украла из капута 5000 динара. Полиција је саслушала ту гошћу, која се зове Ержа Бал, која је у први мах порицала крађу, али пошто је под орманом у служинској соби пронађен новац, она је признала крађу и биће предата државном тужиоцу.

— **Седница проширеног Градског Савета.** У току идуће недеље одржаће се седница проширеног Градског Савета На овој седници биће стављено на дневни ред питање продаје градских земљишта разним приватним лицима за подизање разних индустрија или проширење истих. Што се тиче издавања чишћења градских улица под закуп, на овој седници ће се решавати и о томе питању. На распис града Новога Сада за издавање чишћења градских улица стигле су две понуде и то једна из Новог Сада, а друга из Загреба.

— **Правилник о служби новосадске полиције.** Г. Станоје Михаљчић, шеф новосадске полиције израдиће у најкраћем времену „Дисциплински правилник за редарску момчад у Новом Саду“. Новосадска полиција је до сада била без тога правилника, па се није могао осигурати довољан ред и тачност у служби. Јуче је тако ухваћен један редар, који се у служби напио. Редар је одмах суспендован од службе и биће подвргнут дисциплинском суду, који ће одредити или његово отпуштање из службе или пак дисциплинску казну.

— **Ванредна главна скупштина планинског друштва „Фрушка Гора“.** Неочекивано брзи и снажан развитак овог друштва изазвао је потребу, да се правила друштвена у неколико измене и допуне, а акција друштва прошири и ван Новог Сада. Стога ће се у суботу 2. маја о. г. у великој сали Градске Куће, у 5 часова по подне, одржати ванредна главна скупштина друштва, на којој ће поред измене друштвених правила бити речи и о досадањем раду, резултатима, стању друштва уопште и о раду друштва у будућности. Позивају се чланови, да сви дођу и узму учешћа у раду ове главне скупштине. Истој ће моћи као гости присуствовати и нечланови, који се интересују радом и циљевима друштва. А на њој ће се моћи подносити и пријаве за пријем у чланство.

— **Опет аеропланска несрећа код Новог Сада.** Јуче око 8 часова ујутро догодила се у близини Новог Сада, недалеко од аеродрома, авијатичка несрећа, којој су пали као жртве поднаредних Мирко Хитрец и поднаредник Јосип Крижман. Они су се догли на једном апарату, али је апарат одмах после кретања изгубио равнотежу и пао натраг на земљу.

Оба пилота су погинули. Установљено је да је кривица до самога Крижмана пилота, који је био несмотрен.

Не ће радићевца!

Пишу нам из Сикиревца: Дана 22. априла 1925. дошао је у наше село Сикиревци народни посланик Радићеве странке Антун Бабић из Градишта, да одржи састанак у кући познатог преврљивца Карла Марковића-Чолина. На овај састанак је дошло 18 до 20 људи. Ништа више, и ако наше село броји преко 500 гласача! Радићева политика је код нас дорадила. Када су чули, да је дошао тај народни посланик, не ће

народ ни_да чује, велећи: „А шта ће нам тај лажац? Он је дошао само да лаже“. Па и оно, што је било на састанку, није му одобравало што је говорио. Напротив рекли су му у очи: Ви сте нама само лагали, а нисте за 7 година ништа учинили народу! Може се напоменути, да су Бабића пратили својој кући Стјепан Јарић, Адам Галовић бр. 255. познати присташе комунистичке партије. То му је и друштво.

Сикиревци, 22. априла 1925.

Сикиревачки радикал.

Из суда

Хтео да отме девојку

Данас је у Апелационом Суду у Н. Саду, под председавањем судије г. Рафа Марића, одржана интересантна расправа против Арсена Грујића и другова, који су оптужени ради злочина повреде личне слободе. Оптужени Грујић са неколика своја друга 20 марта 1921 год. дочекао је на крај села Башахида младу девојку Смиљу Радулов, па пошто није хтела драговољно с њим да иде да му буде жена, онда ју је против њезине воље ухватио и с другарицом бацио на кола и одвео на Меденички хатар, на салаш Светозара Нешића. Првостепени Суд у Великој Кикинди ослободио је све оптужене. На ову пресуду жалио се државни тужилац, па је Апелациони Суд у Н. Саду на данашњој расправи одобрио пресуду првостепеног суда.

Кажњен ради недозвољеног ношења оружја

Ђока Дракулић из Кулпина имао је један леп џепни револвер и носио га је стално собом већ дуже времена. Али за ношење овог револвера није имао никакве дозволе, па када је полиција дознала да Ђока бесправно носи револвер, овај му је одузела а Ђоку тужила суду. На данашњој расправи у среском суду у Н. Саду, Ђока је осуђен на 100 динара новчане казне због бесправног ношења оружја, а револвер конфискован.

Метеоролошки извештај

Ваздухопловне Метеоролошке Станице у Петроварадину

од 29. априла у 8 часова.

Петроварадин (Нови Сад): ведро; температура 13·4° Ц.
Београд: ведро; темп. 14° Ц.
Загреб: облачно; темп. 12° Ц.
Сарајево: ведро; темп. 11° Ц.
Мостар: облачно; темп. 13° Ц.
Скопље: облачно; темп.
Крагујевац: ведро; темп. 10° Ц.
Котор: ведро; темп. 12° Ц.
Црквеница: киша; темп. 12° Ц.

Опште стање времена

Европа стоји под упливом ниског притиска, који нагло креће према североистоку (Вилна 755 м/м), само на Балтику изазива врло јаких ветрова, али који је неправилна облика са избочинама, од којих најдубља иде преко северозападног дела наше државе према Лијонском заливу. Сва је Европа осим мањих предела облачна, са предеоним кишама у Средњој Немачкој. Температура у Средњој Европи расте.

Прогнова за 30. април

У нашој држави ће притисак бити несталан, ветрови променљиви, понегде јаки западнога правца; облачност ће се проширити и на источне делове; у температури неће бити велике промене; киша ће бити, али само местимично, на махове.

ВЕСТИ

— **Дежурство у лекарнама града Новог Сада.** Од **24.** до **30.** лекарне Југовић (Јеврејска 6.) и Попић (Пашићева 6).

— **Отказано предавање.** Предавање заказано од „Јадранске Страже“ за дан 30. о. м. у 6 сати по подне у Матици Српској по г. Петру Шеровићу о Кнежевом Двору и Старом Театру у Дубровнику, отказује се због ненадано наступивших препрека.

— **Парастос у Товаришеву.** 2. маја о. г. у 11 сати пре подне одржаће се у Товаришеву шестонедељни парастос општинском кнезу пок. Душану С. Тодорову.

— **Признање нашим новосадским глумцима.** Пре неколико дана стигао је акт управи новосадског Народног Позоришта, којим се доставља именовање за сталне редовне чланове државног позоришта ових наших глумаца: Милоша Х. Динића и супруге му, Димитрија Спасића, Коче Васиљевића и супруге му, Јована Стојчевића и супруге му, Војислава Виловца и супруге му, гђе Милке Марковић и гђе Л. Тодосић, Вебла, шаптача Филиповића и гардеробера Арсенијевића. Како су већина од ових наших глумаца већ прешли одређен број година службовања, то ће они ускоро бити и умировљени.

— **Оправка вагона.** Министар финансија упутио је на расположење министру саобраћаја шестдесет милиона динара за оправку жељезничких вагона. У току овог лета биће до три хиљаде вагона оправљено у нашим домаћим творницама.

— **Објава поштанске дирекције у Н. Саду.** Упозорују се телефонски претплатници, да се за све случајеве оправке телефона обраћају директно на бр. 430. од 8 - 12 сати пре подне и од 2—6 после подне.

— **Прослава проф. г. М. А. Јовановића-Бабе,** који иницијативом својих бивших ученика, слави 52. годишњицу свога успешног рада у школи, одржава се 1. маја о. г. у Новом Саду. Позивају се у првом реду сви његови ученици, а и цело грађанство, које има осећања за просветни и културни рад, да се овој ретској културној слави придруже. Програм прославе је овај: У 10 часова 30 минута свечано благодарење у Саборној цркви; у 11 часова академија у свечаној дворани Мушке Гимназије. — Приређивачки Одбор.

* **Лечничка вест.** Др. А. Хајм специјалиста за кожне и венеричне болести, бивши волонтарни асистент Бечке и Пештанске клинике, отпочео је своју ординацију у своме стану у Новом Саду, Жељезничка ул. 14. Ординира: од 8—10, ½2—4; за женске 5—6. Косметика 11—12.
898 2—2

* **Против дебљања** делује са колосалним успехом једино „Валфанов чај“. То признају сви стручњаци. Добива се у свим апотекама и дрогеријама. Произвађа лабораторијМр. Д. Вилфан, Загреб, Прилаз 71.
326 20—24

Спорт дечијих колица Дин. 290. са кровом у дивној изради од дин. 750. у трговини намештаја HEMLER преко од евангелчике цркве.

* **Парено букове и храстове даске,** по веома спуштеној цени набавићете на новој грађари **Ђурице Лишића,** на Темеринском путу преко канала. Телефон 306.
915 1—22

* **Пажња!** Алекс. Гутман шпедитер преселио је своју канцеларију у Уставску ул. бр. 4. 913 1—3

СПОРТ

НАК у Сомбору

У недељу 3. маја игра првак Н. Сада НАК у Сомбору против ондашњег „Спорта“. Оба су клуба моментално у изванредној форми те је тешко дати суд о овој утакмици. „Спорт“ данас важи као један од најјачих клубова Суботичког пододсека; НАК ће без сумње имати доста посла и напора да скрха отпорну и жилаву момчад „Спорта“. Последњи успеси НАК-а, као што су са „Аматерима“ (Земун) играни са много надмоћности и победили га са 7:2 и осечког „Грађанског“ 6:0. одржаће их и овом приликом у нади да ће победити, или у најмање изићи. Сомбор чека овај сусрет са највећим интересовањем, његова публика верује да ће и НАК показати исту игру као и ОСКВ против „Аматера“, али више смишљенију и одлучну. НАК ће играти са овом поставом: Паст I., Готвалд, Мартин, Антонић, Пајкерт, Хајду, Берток, Шпилер, Брезник, Лерх, Шефер. Ми се надамо да ће НАК овог пута достојно репрезентовати спорт Новог Сада и оставити много бољи утисак него ОСКВ другог дана. Д. Б.

ЗНАТЕ ЛИ ВЕЋ

да почињете погрешку, ако код куповања у кратко тражите „прашак за прање главе“? Ради се о Вашој коси, најлепшег од природе Вам подељеног уреса, те би зато морали употребити само најбоље од доброга. Тражите изричито одавно познати

„Шампон са црном главом“

Тада ћете бити сигурни, да ћете добити један многогодишње искушани и врло добар фабрикат.

Добива се у свим апотекама, дрогеријама и парфимеријама. Једини произвођач: Hans Schwarzkopf, Berlin-Dahlem.

Особито је важно да код куповања

нагласите додатак „са црном главом“

БЕРЗА

Новосадска продуктна и сфектна берза.

Нови Сад, 29 априла 1925

Тенденција мирнија.

Нотирано је:

Пшеница бачка 474·— до —·—
Јечам: бачки —·—.
Зоб: бачка —·—.
Кукуруз: бачки 177·50 до —·—
Брашно: пшенично бачко № 0g 600 № 0g —·— № 2 —·— № 5 —·— № 6 510·— № 7 —·— № 8 за пићу —·—.
Мекиње: пшеничне бачке —·—

Берза у Цариху 29. апр. у 15·45 е Београд 830·— Париз 26·97, Лондон 24.97·— Њујорк 515·30, Белгија — — Италија 2113·—, Шпанија —·— Холандија —·—, Берлин —·—, Беч 72·70, Софија —·—, Праг 1527·50, Будимпешта 72·—, Грчка —·— Цариград —·—, Букурешт 225·—.
Мирна.

Берза у Београду: слободни п. подне у —·— с. Женева 12·20 — Праг 184·——, Лондон 300·—, Беч 8·75, Милано 254·75, Њујорк 62·10 Париз —·—, Пешта —·—, Букурешт —·—, Солун —·— Софија —·—.
Све роба, без посла.

Аг. Авала

ЗА УРЕДНИШТВО ОДГОВАРА
МИЛАН МИЛАЧЕВИЋ.

ПОДЛИСТАК

НА ВОДОПАДИМА НАЈЕГЕРЕ (НИЈАГАРЕ)

Из путничких бележака

Душана П. Вукашиновића (8)

Кад смо били под воденом масом која од горе пада, викао сам му из све снаге да ме чврсто држи и да ће добити добру напојницу, али се од хуке и буке воде ништа није чуло. Кад смо пут прешли, Американац ме постави на клупу да се мало одморим, а она млада женска ми приђе и нали ми из њене термос-флаше чашицу врућег грога.

— „Ви сте Немац, јел'те? Немци обично имају слабе нерве. И мој је отац био Немац, али ми је мати била Францускиња.“

— „Ви сте на матер,“ рекох јој ја као комплименат, јер њене живахне очи и грациозни покрети тела показиваху да у њеним жилама тече топла романска крв.

— „Имате право. Ја се и осећам само као Францускиња. Ох Француска, Француска! Познајете ли ви Париз? Познајете ли живот на Бул-Мишу? (Boulevard St.-Michel).

— „Врло добро, рекох јој. Ја и сад тамо путујем. За 10 дана бићу у Паризу.

Францускиња је била усхићена и хтеде ми налити још једну чашицу, али је термос-флаша већ била празна. Амерички горостас ју је био већ испразнио.

Растадох се од француске патриоткиње. Дадох педесет цента напојнице Американцу. Кад сам био опет изашао на бели дан било ми је олакнуло.

Прођох цело Козје-Острво, па даље малим мостовима дођох до последњег од три мала острва, названих Три Сестре (Three Sisters). Са овог последњег ужива се нарочито леп изглед на реку, која се на једној страни шири као морска пучина, а на другој страни сужава и почиње да у брзом паду прави прве слапове (катаракте,) назване: Слапови Белог Коња.

Преко стеновитих гребена, који се местимице високо издижу из воде, јури овде Најегера све већом брзином. подиже високе таласе, разбија се о стење у пену, затим прави вртлоге и на послетку се на водопаду Потковице (Horse Shoe) баца у понор.

Поред последњег острва стрчи из воде стена Малог Брата, са које се подижу у вис галебови, да шестаре над овом јединственом панорамом.

Вративши се поново на Козје Острво седох у електрично загрејани такси и рекох шоферу, који је дотле у њему безбрижно читао своје новине:

— „Возимо се на другу страну. Тамо где је Ђорђе V. господар.“

Ауто прелази иза водопада сад мирну реку преко 380 метара дугачког гвозденог моста. Мост је широк 15, али је над водом висок 60 метара, и има само један једини лук. Одмах испод моста на Американској страни види се излив воде, из једног од раније поменутих тунела.

На крају моста ауто стаје и канадски полицисти излазе из своје стражаре и прегледају ми пасош. То траје свега два-три минута. па ауто наставља и даље свој пут, само овог пута поједном другом територијуму по територијуму енглеског краља, који данас за своју земљу може да каже, као негда и шпански краљеви Карло V и Филип II., да у њој никад сунце не залази, јер ако зађе на пример овде у Канади, оно се у исто доба роди у Аустралији или у Њузиленду, који такође потпадају под екиптар Његовог Британског Величанства.

Исто као на америчкој и овде је подигнута варош, која носи исто име, али са додатком имена провинције којој припада, те се тако зове: Niagara Falls Ontario.

Било је потребно већ да кажем шоферу где треба да стане, јер је таксаметар сваког часа за десет цента више показивао, зато му рекох да стане код прве табле, где пише: „Минхенско пиво,“ али шофер можда сећајући се старог доброг времена тужно одмахну главом:

— „Те су табле овде исто тако нестале као и у Сједињеним Државама“

То ме је било веома изненадило, јер сам знао од мог првог путовања по Америци, шест година пред Светским Ратом, да се пиво точило, тако рећи на сваком кораку у америчким варошима под фирмом: „Beer of Munich.,“: да је за време рата и канадски парламенат изгласао Забрану алкохола у својој земљи, то ми је било сасвим ново.

— „Код нас у Сједињеним Државама дозвољена је продаја пива са једним процентом алкохола, ви знате,“ настави шофер, „А тако што ни један паметан Американац неће да пије. Овде у Канади је дозвољено пиво са два и по процента. Ако пак желите да попијете добру капљицу, ја ћу вас одвести у апотеку Ја знам једну где стално врши службу у њој један лекар. Он ће вам преписати ракију из Кентакија, вино из Малаге или што год желите.

—

РАЗНО

Конкордат и пољски сенат

У варшавском сенату изнела је левица пољске социјалне демократије и радикалних народњака предлог, да се конкордат са Апостолском столицом директно одбије. Остали клубови осигурали су међутим већину за повољну ратификацију конкордата. Поред такве подвојености у питању конкордата изјавиле су све странке сената без разлике за уређење питања између државе и разних цркава у Пољској.

Пољска јавност примила је са задовољством ову чињеницу.

Бискупски конгрес у Варшави

На 25. априла отворен је у Варшави конгрес бискупа из источне мохилевске метрополије. Конгрес се врши под председништвом митрополита Ропа, а занима се питањима организације у црквеном и културном погледу. На конгрес, који нема никакве политичке позадине дошли су бискупи из Вилне, Минска, Саратова и бискупи луцко-житомирски и камјењецки.

Око општинске изборне реформе у Пољској

Странке пољског центрума и деснице споразумели су се у погледу смера и опсега општинске изборне реформе. Странке левице врше такође преговоре о том питању. Реформа ће се дефинитивног општинског изборног реда израдити у најскорије време и предложити парламенту.

Пољска премијера

У Познању је ових дана изграна са великим успехом сатира Б. Винавера „Знајомек з Фиесоле“.

Пролетње заседање варшавског сејма

Пролетње заседање пољског Сејма почима 22. априла, а протегнути ће се до Духова. Та ће сесија бити скоро искључиво посвећена генералној дискусији око државног буџета за годину 1925., којом приликом ће се поднети врло опширни реферати о политичко-економском стању земље. Клубови су решили, да поведу стварну дискусију и да у таке дебате не изазивају беспотребних полемика и криза. После Духова почима летње заседање, у коме ће се провести најакутније административне и економске реформе. То ће се заседање ограничити на најкраће време. Све комбинације о демисији маршала Ратаи-а до сада се не потврђују

За економску национализацију Горње Силеске

Цела горњо-силешка штампа на челу са великим политичким органом посланика Корфанти-а „Полониа“ повела је поновно жестоку кампању за национализацију горњо-силешке индустрије и позива владу, да помогне развијање народног покрета у тим крајевима. Немачка индустрија заузима још толико јако позицију, да је бој пољских елеманата против ње врло тежак и компликован. За то треба помоћи владине и целе јавности. У првом реду позивају се пољски индустријалци, да своју пољску народност јаче истакну и да од речи пређу на дело

Општинско Поглаварство Мол

Бр. 2054/1925.

Стечај

Поглаварство општине Мола овим расписује стечај за набавку 21 (двадесетједан) пара летњег редарског одела и 21 (двадесетједан) ком. шињела.

Писмене понуде се имају доставити овом поглаварству најкасније до. 9 маја 1925. год.

У Молу, 25. априла 1925. год.

Нечитак потпис бележник 911 — Милан Радивојчев председник

Позив

У општинској кући у Локу налази се у битанги један коњ, мрк, на глави и врату просед, око 16 год. стар босанске расе.

Позива се сопственик, да се најдаље до 15- маја т. г. до 10 часова пријави код потписане општинске управе са правоваљеним марвеним листом, јер ће се у противном случају упутити коњ горе споменутог дана и часа у овдашњој општинској кући продати на јавној дражби као пусто добро.

Јован Опра бележник

911

Захвалница

Наш никад непрежаљени отац и супруг

Милан А. Анић

адм. поручник 5. артиљеријског пука у Вел. Кикинди 19. о. м. у 21[30] сати пао је као жртва издајника Отаџбине у својој 53. години живота.

Благодаримо свима који су похитали да наш бол ублаже и да нам милог покојника до вечне куће испрате

Благодаримо г. врховном команданту ђенералу Миносављевићу и свом генералитету, официрском кору града Петроварадина и Н. Сада. Напосле г. пуковнику Лепетићу, г. пор. Јелићу, г. директору Мартиновићу, г. учитељу Симићу. Напосле свима лечницима: Др. Симоновићу, Др. Владарском и Др. Бикару.

Благодаримо г. г. пуковнику Ахимовићу и dipl. ing, Салонтау, који су се са дирљивим говором опростили од покојника.

Напосле петроварадинским соколима и удружењу „Јадранке Страже“.

Благодаримо сродницима, пријатељима и познаницима, те и онима који су нам писмено изјавили саучешће.

Хвала војсци и г. г. официрима, који су свог ратног друга испратили исказавши му сваку војничку почаст.

У Петроварадину, 29. априла 1925.

уд. Иванка Панић
са децом

916

Трговцима и занатлијама препоручујемо у њиху, да се је под фирмом Вилим Фелдеш Трговачки биро за наједначење, Нови Сад, Жељезничка ул. 70. који се је на основу дугогодишњег успешног пословања као изравнатељ код Бечког и Будимпештанског удружења за заштиту веровника отворило. 765 6—6

МАЛИ ОГЛАСИ

Једна реч 1 д. Подручне речи дупло

Плетење нових чарапа као поправљење прима на параду — Зорка Мојмировић Руска ул. 20. 882 2—3

Тастерни одпадци од буковог дрвета, добија се стално, 100 клг. 32·— у сеченом стању 36·— дин. код Д. Д. Експлоатација дрва, Филијала Нови Сад, на Штранду 884 3—3

Продајем своју кућу у дунавској улици бр. 8 и вилу која се налази у рибњаку на дунавској обали. Упитати сопственика исте куће 867 4-х

На продају Корник трактор, Саугас 25 Н. Р. дреш, Хофхер елеватор и посебно један елеватор. Фридрих Шмајдер Машиниста Н. Сад Темеринска ул, 14. 746 3-3

Минерално и блатно
КУПАТИЛО
ДАРУВАР

радиоактивна топла врела
:-: 38 50° С. :-:

Најуспешније лечење: женских болести, реуматизма подагре, нишијаша слабокрвности.

Целу годину отворено! Угодно летовалиште!

Подесне жељезничке везе!
Веома умерене цене!

Изван главне сезоне знатни попусти! Тражите проспект од Дирекција купатила.
2—6 897

Јавна захвалност

Ожалошћена породица покојног Милана Кићанског овд. занатлије, најсрдачније захваљује, свима корпорацијама, рођацима пријатељима и познаницима који су на онако свечан начин одали последњу пошту покојнику. 903

Објава

Монополско Стовариште у Новом Саду, одржаће на дан 27. маја ов. год. у 11 часова пре подне прву офералну лицитацију поводом издавања у закуп права истовара и утовара, као и преноса монополске и остале робе од жељезничке станице и паробродске станице до магацина и обратно.

Услови и ближа обавештења могу се добити сваког радног дана у канцеларији Монополског Стовариштa Соли у Новом Саду.

Из канцеларије Монополског Стовариштa соли у Н. Саду М. С. Бр. 602. од 26. априла 1925. год. 901 2—2

Дали су вам свиње болесни?

Па и ако нису, а ви поручите, (и то одмах док је за ранije) чувени прашак „МАСТИН“ брзо ће те се уверити, да добро утиче на свиње. Врло мало жртвујте а велику ће те корист имати.

(Са плаћеном поштарином) 595 12—24

5 кутија „МАСТИНА“ динара 50·—
10 „ „ „ 90·—
15 „ „ „ 125·—

ЈУКА В. ВУЧКОВИЋ Н. САД код „Шаргарепе“

Огласујте у „Застави“

На мало — En Detail! — СНИЖЕНЕ ЦЕНЕ!

Част нам је известити пошт. грађанство из места и околине да услед промена после

пуштамо у продају сву на нашем стовариштy налазећу се робу

са јако сниженим ценама и препоручујемо нашим ц. муштеријама како на велико En Gross тако и на мало, En Deteil, да у сопственом интересу пре него ма где буде пазариле дођу и прегледају наше стовариште без обвезе купа и тиме ће се уверити да пазарећи код нас чине велику уштеду. Сва роба је из најчувенијих иноземних творница, те зато нека нико не пропусти ову прилику да се снабде најбољом робом по цени која искључује сваку конкуренцију. С поштовањем:

Монашевић, Лазић и Ћурчић Нови Сад

Пашићева ул. бр. 23. 485 14-24 Филијала „Мајурац“ Пашићева ул. 9.

En Gross! — На велико! — СНИЖЕНЕ ЦЕНЕ! — На мало — En Detail!

Штампарија „Застава“ д. д. Нови Сад 1925. (576)